

สมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 18

Competency of Secondary Education Teachers in Schools under the Secondary
Educational Service Area Office 18

กิตติพันธ์ คำบาล* วรณวิศา สืบบุญสรณ์ คล้ายจำแลง และ สนั่น ประจงจิตร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kittipan Kumbal* Wanwisa Suebnusorn Klaijumlang and Sanan Prachongchit

Faculty of Education Kasetsart University

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะของครู 2) เปรียบเทียบระดับสมรรถนะของครูจำแนกตาม เพศ อายุ วิทยฐานะ และระยะเวลาการทำงาน และ 3) ศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครู ประชากร คือ ครูโรงเรียนที่ศึกษาจำนวน 241 คน กลุ่มตัวอย่างคือครูโรงเรียนที่ศึกษา 148 คน สุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์มา 138 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.24 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent t – test, วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One – way ANOVA และทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับสมรรถนะหลักของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.42$, $SD = .44$) โดยมีสมรรถนะด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสูงสุด ($M = 4.64$, $SD = .38$) รองลงมาคือสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม ($M = 4.51$, $SD = .44$) ส่วนสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยในอันดับต่ำสุด ($M = 4.22$, $SD = .50$) ระดับสมรรถนะประจำสายงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.18$, $SD = .59$) โดยมีสมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสูงสุด ($M = 4.34$, $SD = .46$) รองลงมาคือสมรรถนะด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ($M = 4.24$, $SD = .53$) ส่วนสมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้อมีค่าเฉลี่ยในอันดับต่ำสุด ($M = 4.06$, $SD = .74$) 2) ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะหลักของครูจำแนกตามเพศ $t(136) = 0.15, p > .05$ อายุ $f(3,134) = 1.17$,

$p > .05$ และวิทยฐานะ $f(3,134) = 0.78, p > .05$ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ครูที่มีระยะเวลาในการทำงานที่ต่างกันมีระดับสมรรถนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 $f(3,134) = 3.13, p < .05$ ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะประจำสายงานของครูจำแนกตามเพศ $t(136) = 1.22, p > .05$ อายุ $f(3,134) = 0.54, p > .05$ วิทยฐานะ $f(3,134) = 0.46, p > .05$ และระยะเวลาในการทำงาน $f(3,134) = 0.46, p > .05$ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) สมรรถนะที่ครูต้องการพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ ด้านการพัฒนาตนเอง รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน และสุดท้าย คือ ด้านคุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

คำสำคัญ : สมรรถนะของครู , โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

This research is a survey research in a high school in Chonburi, under the Secondary Educational Service Area Office 18. The objectives of this study were to 1) study competency levels of teachers 2) compare these proficiency levels by genders, ages, academic standings and work experience; 3) Study teachers demand of competency improvement sample of 148 was proportionately chosen from each school department by convenient sampling. A research tool was a questionnaire. Usable questionnaire copies of 138 or 93.24 percent were returned. The data were analyzed in terms of frequency, percentage, mean, standard deviation, t – test, One – way ANOVA and Scheffe’s paired comparison.

The results of the research were as follows: 1) The core competency was overall at the high level, from which the Teacher’s ethics and integrity was ranked at the top, followed by that of team work, while that of self-development was at the lowest ranking. The functional competency was overall at the high level, from which student development was ranked at the top, followed by that of curriculum and learning management, while that of relationship and collaborative for learning was at the lowest ranking. 2) The result from the comparison of core competency regarding their genders, ages, and academic standings were not significantly different; however, the tenures were different at the .05 significant level The functional competency was not significantly different. 3) The competency of the teachers which should be urgently

improved were self-development, student development, and teacher's ethics and integrity, respectively.

Keyword : Competency of teachers , Secondary Education Schools

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 ครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อภารกิจในการสร้างคุณภาพของผู้เรียนเพื่อพัฒนาประเทศ โดยครูนอกจากจะต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครูแล้วครูยังต้องเป็นผู้ทรงความรู้ในเนื้อหาที่ต้องถ่ายทอดสู่ผู้เรียน และครูยังต้องจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพและโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูจะต้องพัฒนาศิษย์ให้มีทักษะการเรียนรู้ด้วยนโยบายรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปครูโดยยกฐานะให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง เนื่องจาก ครูเป็นฟันเฟืองหลักในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ และเป็นผู้มีบทบาทสนับสนุนส่งเสริม และพัฒนา รวมถึงการให้การศึกษามีคุณภาพแก่ผู้เรียน

Teachers and Basic Education Personnel Development Bureau (2010) ได้กำหนดสมรรถนะวิชาชีพครูที่จะใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา คือ สมรรถนะหลัก (core competency) ที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องมี และสมรรถนะประจำสายงาน (functional competency) เป็นสมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของแต่ละตำแหน่งตามสายงานครู เพื่อผลประโยชน์ของสถานศึกษา

ดังนั้นการพัฒนาครูจึงจำเป็นอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบันท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความเจริญก้าวหน้าของการสื่อสารและเทคโนโลยีส่งผลให้ครูต้องปรับรูปแบบหรือเทคนิคการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนเพียงฝ่ายเดียวไปสู่กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองที่นักเรียนสามารถแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น ท่ามกลางสถานะเช่นนี้ จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายยิ่งสำหรับครูในการจัดการองค์ความรู้ให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ครูจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เลือกศึกษา พบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนที่ศึกษาเป็นโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูง นักเรียนส่วนใหญ่มีพื้นฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพื้นฐานทางทักษะความสามารถที่ดี ครูมีความรู้ความสามารถ มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน แต่

เนื่องจากสถานศึกษาอยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งมีเป้าหมายหลักในการส่งเสริมการลงทุน มีอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย ส่งผลให้ครูต้องเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น สมรรถนะที่ครูมีอยู่ในปัจจุบันจึงอาจจะไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการกระบวนการเรียนรู้

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 เพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทางการดำเนินการเสริมสร้าง ส่งเสริม และพัฒนาสมรรถนะของครูในองค์กรในการพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจในสถานศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของครู
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับสมรรถนะของครูจำแนกตาม เพศ อายุ วิทยฐานะ และระยะเวลาการทำงาน
3. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครู

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูในสังกัด
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 สามารถนำไปกำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาพัฒนาครูเพื่อเตรียมความพร้อมให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร คือ ครูโรงเรียนที่ทำการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18

กลุ่มตัวอย่าง ครูในโรงเรียนที่ทำการศึกษา จำนวน 148 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) จากนั้นใช้วิธีการแบ่งสัดส่วนแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 ระดับสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ 5 (มากที่สุด) 4 (มาก) 3 (ปานกลาง) 2 (น้อย) และ 1 (น้อยที่สุด)

ตอนที่ 3 ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะ มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (open - ended questions)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำมาแจกแจงความถี่เป็นรายข้อ และคำนวณหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสมรรถนะของครู ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การเปรียบเทียบระดับสมรรถนะของครู จำแนกตาม เพศ อายุ วิทยฐานะ และระยะเวลาในการทำงาน โดยการทดสอบค่า t - test และ one - way ANOVA
4. ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของครู ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงปริมาณ (Quantitative content analysis) โดยนำมาแจกแจงความถี่เป็นรายข้อ และคำนวณหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 สรุปผลการวิจัยได้ 5 ประเด็น ดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 97 คน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 138 คน สถานภาพด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุอยู่ในช่วง 30 - 40 ปี สถานภาพด้านวิทยฐานะ ส่วนใหญ่ ผู้ตอบแบบสอบถาม ยังไม่ได้ขอรับการประเมินวิทยฐานะ และสถานภาพด้านระยะเวลาในการทำงาน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานอยู่ในช่วง 1 - 5 ปี
2. ระดับสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนที่ทำการศึกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 ทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวมทุกด้านมีระดับสมรรถนะหลักอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ($M = 4.42$, $SD = .44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู มี

ค่าเฉลี่ยในอันดับสูงสุด มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.64$, $SD = .38$) รองลงมาคือ ด้านการทำงานเป็นทีม มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.51$, $SD = .44$) ส่วนด้านการพัฒนาตนเอง มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยในอันดับต่ำที่สุด ($M = 4.22$, $SD = .50$)

3. ระดับสมรรถนะประจำสายงานของครูโรงเรียนที่ทำการศึกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 ทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวมทุกด้านมีระดับสมรรถนะประจำสายงานอยู่ในระดับมาก ($M = 4.18$, $SD = .59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยในอันดับสูงสุด มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($M = 4.34$, $SD = .46$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($M = 4.24$, $SD = .53$) ส่วนด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยในอันดับต่ำที่สุด ($M = 4.06$, $SD = .74$)

4. ผลการเปรียบเทียบระดับสมรรถนะของครูโรงเรียนที่ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18

4.1 ครูที่มีเพศ $t(136) = 1.185, p > .05$ อายุ $f(3,134) = .212, p > .05$ และวิทยฐานะ $f(3,134) = .779, p > .05$ ที่ต่างกัน โดยรวมและรายด้าน มีระดับสมรรถนะหลักแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ครูที่มีระยะเวลาในการทำงานที่แตกต่างกันโดยรวม มีระดับสมรรถนะหลักที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($f = 3.13, p = 0.04, df = 3$) ซึ่งได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ด้านกาบริการที่ดี ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู และเมื่อตรวจสอบเป็นรายคู่ พบว่า ด้านการบริการที่ดี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ครูที่มีระยะเวลาในการทำงาน 1 – 5 ปี กับ ครูที่มีระยะเวลาในการทำงาน 6 – 10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่าง ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ครูที่มีระยะเวลาในการทำงาน 1 – 5 ปี กับ ครูที่มีระยะเวลาในการทำงานมากกว่า 15 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4.2 ครูที่มีเพศ $t(136) = 1.192, p > .05$ อายุ $f(3,134) = .334, p > .05$ วิทยฐานะ $f(3,134) = 2.522, p > .05$ และระยะเวลาในการทำงาน $f(3,134) = 1.171, p > .05$ ที่ต่างกัน โดยรวมและรายด้าน มีระดับสมรรถนะประจำสายงานไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะที่ครูต้องการพัฒนา พบว่า ครูโรงเรียนที่ทำการศึกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 โดยภาพรวม มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในด้านการพัฒนาตนเอง มากที่สุด รองลงมาเป็นด้านการพัฒนาผู้เรียน และสุดท้ายคือ ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องระดับสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 ผู้ศึกษาได้นำเสนอการอภิปรายเกี่ยวกับผลการศึกษา ดังนี้

1. ระดับสมรรถนะของครู

จากผลการศึกษา พบว่า ระดับสมรรถนะหลักของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด อาจเป็นเพราะโรงเรียนที่ทำการศึกษาคือโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษ มีการแข่งขันสูง ผู้ปกครองมีความคาดหวังสูงในการส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาต่อ ครูและบุคลากรในโรงเรียนจึงมีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง อีกทั้งผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยการส่งครูเข้ารับการอบรม สัมมนา ทั้งจากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกเป็นประจำทุกปีการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน คือ โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศเพื่อให้บุคลากรศึกษาดูงานและพัฒนากิจการการเรียนรู้ และโรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพและจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล อีกทั้งยังปลูกฝังให้ครูมีความตระหนัก และแสดงออกถึงการมีคุณธรรม จริยธรรมของครู แต่งการสุภาพเรียบร้อย ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ อุทิศตนให้กับส่วนรวม ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของความเป็นครู ซึ่งสอดคล้องกับ Booranaphaet S. (2014) ทำการศึกษาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลักทั้ง 4 ด้าน ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการทำงานเป็นทีม รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาตนเอง สำหรับการปฏิบัติในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการบริการที่ดี และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน และ Laewongnin K (2017) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยโรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนาสมรรถนะของครูใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยโรงเรียนเป็นฐานโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของสมรรถนะของครูใหม่ พบว่า การพัฒนาทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และความสัมพันธ์กับชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาสมรรถนะของครูใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยโรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของสมรรถนะของครูใหม่ พบว่า การพัฒนาทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และความสัมพันธ์กับชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ระดับสมรรถนะประจำสายงานของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการกำกับติดตามงานอยู่เป็นประจำ มีการจัดอบรมตามศาสตร์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการอบรมดังกล่าวเป็นองค์ความรู้ในปัจจุบันที่เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน จัดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหน่วยงานทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอและส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง มีการศึกษาดูงานจากหน่วยงานที่มีการปฏิบัติหรือการดำเนินการที่เป็นเลิศ มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานและปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงานอยู่เสมอและมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขผลการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งผู้บริหารยังมีการเสริมแรงทางบวกแก่บุคลากรในสถานศึกษา มีการมอบโล่รางวัลแก่บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร สอดคล้องกับ Tongtavee A (2010) ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะประจำสายงานของข้าราชการครูสายงานสอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ปรากฏดังนี้ 1) ความเชื่อศรัทธาสุจริตต่อหน้าที่ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตนถือว่าเป็นคุณธรรมจริยธรรม 2) การกำหนดเป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการถือได้ว่าเป็นผู้มีสมรรถนะด้านจริยธรรม 2. การนำสมรรถนะไปใช้ในโรงเรียนด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด 3. สภาพปัญหาการนำสมรรถนะมาใช้ในการปฏิบัติงานในโรงเรียน ระดับมากที่สุด คือประเด็นปัญหาการนำสมรรถนะมาใช้กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาไปฝึกอบรมพัฒนาตนเองตามสมรรถนะ และ Boonmak C (2012) ศึกษาสมรรถนะของครูโรงเรียนอนุบาลชลบุรี ตามความรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา พบว่า 1. สมรรถนะหลักของครูโรงเรียนอนุบาลชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. สมรรถนะประจำสายงานของครูโรงเรียนอนุบาลชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับสมรรถนะของครู

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนที่ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตาม เพศ อายุ วิทยฐานะ และระยะเวลาในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาตนเอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การบริการที่ดี การทำงานเป็นทีม และด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ cheffe พบว่า สมรรถนะด้านการบริการที่ดี จำแนกตามระยะเวลาในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ระยะเวลาในการทำงาน 1 – 5 ปี กับ ระยะเวลาในการทำงาน 6 – 10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู จำแนกตามระยะเวลาในการทำงานแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ระยะเวลาในการทำงาน 1 – 5 ปี กับระยะเวลาในการทำงานที่มากกว่า 15 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับวิจัยของ Maduerawae, M. (2008). ทำการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูสอนศาสนาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน และประเภทของการสอน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู พบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน ขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ส่วนประสบการณ์ในการสอนที่ต่างกันและประเภทของการสอนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับสมรรถนะประจำสายงานของครูโรงเรียนที่ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตาม เพศ อายุ วิทยฐานะ และระยะเวลาในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ Maduerawae, M. (2008). ทำการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูสอนศาสนาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครู จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน และประเภทของการสอน พบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน ขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนประสบการณ์ในการสอนที่ต่างกันและประเภทของการสอนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

3. ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของครู

3.1 ความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครู จากการวิเคราะห์เนื้อหา และหาค่าความถี่ พบว่า สมรรถนะที่ครูต้องการพัฒนามากที่สุด คือ สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูให้ความสำคัญและตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทักษะครูในศตวรรษที่ 21 การออกแบบกิจกรรมและเทคนิคการสอนที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน เช่น การใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการออกแบบสื่อ นวัตกรรม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งมาตรฐานสากล ส่งเสริมการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพและการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล บรรลุเป้าประสงค์ของโรงเรียน คือ นักเรียนเป็นคนดี เก่ง มีทักษะในการดำรงชีวิต เป็นผู้มีความรู้คุณธรรม จริยธรรม มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างเพียงพอ บุคลากรสามารถผลิตและใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า สอดคล้องกับ Chuanwan, C (2008) ให้ความหมายสมรรถนะครู และ

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ความสามารถในการฝึกความรู้ ทักษะ แรงจูงใจ ทัศนคติ และคุณลักษณะส่วนตัวของ บุคคล เข้าด้วยกันแล้วแสดงออกในเชิงพฤติกรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จของงานในบทบาทหน้าที่ อย่างโดดเด่นและมีประสิทธิภาพ

3.2 เหตุผลที่ต้องต้องการพัฒนาสมรรถนะข้างต้น

จากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าสมรรถนะที่ควรได้รับการพัฒนามากที่สุด คือ สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง โดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่าจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในปัจจุบันครูจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน รวมถึงสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดความหลากหลายในการจัดการเรียนการสอนและเพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

3.3 ข้อเสนอแนะต่อสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะข้างต้น

ให้ผู้บริหารหรือสถานศึกษาจัดอบรม สัมมนาในหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เช่น การทำสื่อประกอบการเรียนการสอนโดยการใช้เทคโนโลยี เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเข้าร่วมงานแสดงนิทรรศการ การแสดงผลงาน นวัตกรรม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้บริหารควรมีการกำกับติดตาม วัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ สถานศึกษาควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บุคลากร ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.4 สิ่งสนับสนุนที่ต้องการเพื่อการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าว

สิ่งสนับสนุนที่ครูต้องการในการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าว เช่น วิทยากรผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถในแต่ละสาขา วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน งบประมาณสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ค่าเดินทาง ค่าที่พัก ในการเข้าร่วมอบรม สัมมนา เวลาและสถานที่ในการเข้าร่วมอบรม

3.5 ปัจจัยในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของครู

ปัจจัยที่เอื้อต่อการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของครู คือ ผู้บริหาร โดยผู้บริหารมีอิทธิพลต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรโดยตรง ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน

สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในการทำงาน อำนวยความสะดวกทุกอย่างตามความต้องการของบุคลากร เพื่อให้บุคลากรได้รับการพัฒนาสมรรถนะหรือทักษะความรู้ความสามารถได้ตรงตามความต้องการของแต่ละบุคคล สร้างบรรยากาศในการทำงานเป็นทีม สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ คือ ปัจจัยด้านงบประมาณ บุคลากรฝ่ายสนับสนุนการศึกษา การจัดอบรมทักษะความรู้ต่าง ๆ และอีกประเด็นที่สำคัญ คือ การลดภาระงานของครูที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ให้ครูได้ทุ่มเทและใช้เวลาทั้งหมดไปกับการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ก็อาจจะทำให้ครูมีเวลาและหันกลับมาทุ่มเทให้กับการจัดการเรียนการสอน การศึกษาหาความรู้ เพิ่มพูนความรู้ของตนเองมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
2. จากผลการศึกษาระดับสมรรถนะของครู พบว่า ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับที่ต่ำสุด ดังนั้นจึงควรศึกษา แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสมรรถนะให้สูงขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
3. การประเมินสมรรถนะของครูนอกจากจะให้ครูประเมินตนเองแล้ว ควรใช้วิธีการประเมินแบบรอบด้าน คือ ให้ผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง และผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในการประเมินด้วย

เอกสารอ้างอิง

- American Psychological Association. 2011. **Publication Manual of the American Psychological Association (6th ed.)**. Washington D.C., 120–121
- Boonmak C (2012). Teachers Competency of Anubalchonburi Kindergarten School as Perceived by Stakholder in Education Management. Burapha University, Faculty of Education, Program in Educational Administration.

Booranaphaet S (2014). The Competency of Teachers in basic Education School under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3. (Master of Education Thesis). Kanchanaburi Rajabhat University, Faculty of Education, Program in Educational Administration.

Laewongnin K (2017). Approaches to The Competency Development of Novice Teacher under The Secondary Educational Service Area Office 2 According To The Concept Of School – Based Teacher Development. (Master of Education Thesis). Chulalongkorn University, Faculty of Education, Program in Educational Management Development of Educational Policy Management and Leadership.

Maduerawae, M. (2008). The Competency of Teachers according to the Criteria of Teacher Professional Standards of Islamic Private schools in Pattani Province. Unpublished thesis. Songkla: Taksin University.

Office of the Education Council (2008). The Competency of Teachers and the Guideline of Development in the Changing Society. Bangkok: Prikwan Graphic, (1).

Phuwitthayaphan A. (2017). Competency Conversation. Bangkok . HR Center., (1).